

Kotkan kaupungin konserniohje

(Hyväksytty kaupunginvaltuustossa 17.10.2022)

Sisällysluettelo

Sivu

1. Konserniohjeen tavoite ja tarkoitus	3
2. Konserniohjeen soveltaminen	3
3. Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen	4
4. Konserniohjeen sitovuus	4
5. Määritelmät	4
6. Kaupungin toimielinten ja viranhaltijoiden toimivallanjako omistajaohjauksessa	5
7. Omistajapoliittiset linjaukset	6
8. Kuntayhtymien omistajaohjaus	7
9. Tytäryhteisöjen omistajaohjaus	7
9.1 Tytäryhteisön hallintoelimet	7
9.2 Tytäryhteisön hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenille maksettavat palkkiot ja korvaukset	8
9.3 Yhtiökokouskäytäntö	9
9.4 Velvollisuus hankkia kaupungin ennakkokäsitys asiassa	9
9.5 Tytäryhteisöjen tiedottamisvelvollisuus konsernijohtolle	10
9.6 Tytäryhteisöissä noudatettava henkilöstöpolitiikka	11
9.7 Tytäryhteisön strategia	11
9.8 Seuranta ja raportointi	11
9.9 Tytäryhteisöjen tiedonhallinta, tietoturvallisuus ja arkistot	12
10. Konsernin sisäiset palvelut ja hankinnat	12
11. Kaupunkikonsernin talouden ja investointien suunnittelu ja ohjaus	13
11.1 Talouden ja investointien suunnittelu ja ohjaus	12

11.2	Rahoitus	14
11.3	Takaukset, lainat ja vakuudet	14
11.4	Vakuuttaminen	15
12.	Sisäinen valvonta, riskienhallinta, varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin sekä sisäinen tarkastus	15
12.1	Sisäinen valvonta	15
12.2	Riskienhallinta	15
12.3	Varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin	15
12.4	Sisäinen tarkastus	16
13.	Ulkoisen valvonta	16
13.1	Tytäryhteisön tilintarkastus	16
13.2	Kaupunkikonsernin tilintarkastus	16
14.	Kaupungin luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaaminen	17
15.	Tytäryhteisön toiminnan vastuullisuus ja eettiset ohjeet	17
16.	Kotka-konsernin tiedottaminen ja viestintä	18
17.	Kaupungin tytäryhteisöjen hyvä hallinto- ja johtamistapa	18

1. Konserniohjeen tavoite ja tarkoitus

Konserniohjeella luodaan edellytykset Kotkan kaupunkikonserniin kuuluvien tytäryhteisöjen omistajaohjaukselle kaupungin tavoitteiden mukaisesti. Tytäryhteisöillä tarkoitetaan kuntalain 6 §:n mukaisesti kirjanpitolain mukaisia tytäryhtiöitä ja säätiöitä.

Konserniohjeen tavoitteena on yhdenmukaistaa kaupunkikonsernin tytäryhteisöjen ohjauksen menettelytapoja, lisätä toiminnan läpinäkyvyyttä, parantaa kaupungin tytäryhteisöistä saaman tiedon laatua ja tehostaa tiedonkulkua. Konserniohjeen tarkoituksena on tukea Kotkan kaupungin konsernijohtamista ja omistajaohjausta siten, että konsernia voidaan johtaa ja ohjata yhtenäisillä ohjeilla ja toimintaperiaatteilla kaupunkikonsernin kokonaisuuden huomioiden.

Kotka-konsernin omistajaohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä vastaavaan konsernijohtoon kuuluvat kaupunginvaltuuston päätöksen perusteella kaupunginhallitus, omistajaohjausjaosto, kaupunginjohtaja ja kansliapäällikkö.

Konsernijohto vastaa Kotka-konsernissa konserniohjauksesta eli omistajaohjauksen toteuttamisesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä valtuuston päätösten mukaisesti. Konsernivalvonnalla käsitetään tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointia ja raportointia sekä riskienhallintajärjestelmien toimivuuden seuranta.

Konserniohje toteuttaa Kotkan kaupunginvaltuuston kaupunkistrategiassa, omistajapoliittisissa linjauksissa sekä talousarvion yhteydessä määritellyjä tavoitteita.

2. Konserniohjeen soveltaminen

Konserniohje koskee kaupunkia ja kaupungin tytäryhteisöjä alakonserneineen.

Kuntayhtymissä ja kaupungin osakkuusyhteisöissä tai muissa yhteisöissä, joissa kaupungilla on merkittävä taloudellinen tai strateginen intressi, konserniohjetta tai sen periaatteita pyritään noudattamaan kaupungin päätäntävällän mahdollistamin tavoin.

Kaupunkikonserniin kuuluvat tytäryhteisöt ja säätiöt, joihin kaupungilla on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:n tarkoittama määräysvalta.

Tällä hetkellä Kotkan kaupungin tytäryhteisöjä ovat:

Cursor Oy
 HaminaKotka Satama Oy
 Kotka Maretarium Oy
 Kotkan Asunnot Oy
 Kotkan Energia Oy
 Kotkan Julkiset Kiinteistöt Oy
 Kotkan Kaupunginteatteri Oy
 Kotkan Palvelutalossäätiö
 Kotkan Tapahtumakeskus Oy
 Kymen Vesi Oy
 Kymenlaakson Kampuskiinteistöt Oy
 Kymenlaakson Orkesteri Oy
 Kymenlaakson Vesi Oy
 Kymijoen Ravintopalvelut Oy
 Sunilan Kantola Oy

3. Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen

Konserniohjeen hyväksyy kuntalain 14 §:n mukaan Kotkan kaupunginvaltuusto.

Konserniohje on vahvistettava Kotkan kaupungin määräysvallassa olevien tytäryhteisöjen yhtiökokouksissa yhtiötä sitovaksi.

Konserniohjeen liitteenä oleva Hyvä hallinto- ja johtamistapa -suositus on hyväksyttävä kunkin tytäryhteisön hallituksessa.

4. Konserniohjeen sitovuus

Konserniohjetta noudatetaan Kotka-konserniin kuuluvissa tytäryhteisöissä, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä, sopimuksista tai muista määräyksistä muuta johdu. Konserniohjeen noudattamatta jättäminen voi perustua vain osakeyhtiölain sisältämiin vähemmistön suojasäännöksiin, velkojien suojasäännöksiin tai muuhun selkeään osakeyhtiölain tarkoittamaan yhtiön edun vastaisuuteen. Vastaavasti menetellään myös säätiöiden osalta. Näitä konserniohjeita noudatetaan soveltuvin osin myös kaupungin liikelaitosten suhteen.

Kaupunki huomioi omistajaohjauksessaan lainsäädäntöön sisältyvän yhteisön omistajien tasavertaisen kohtelun periaatteet. Omistajaohjausta ei saa käyttää siten, että yhteisön päätös tai toimenpide on omiaan tuottamaan yhteisön toiselle omistajalle tai muulle epäoikeutettua etua yhteisön tai yhteisön toisen omistajan kustannuksella (yhdenvertaisuusperiaate). Konserniohje sitoo myös Kotkan kaupungin viranhaltijoita ja luottamushenkilöitä, niiden käsitellessä omistajaohjaukseen liittyviä asioita.

Konserniohjeeseen perustuvien yksittäisten ohjeiden ollessa ristiriidassa yhteisöä koskevien säännösten, kuten yhteisö- tai kirjanpitolainsäädännön tai muun pakottavan lainsäädännön kanssa, noudatetaan voimassa olevaa pakottavaa lainsäädäntöä. Yhteisön johdon, yhtiökokousedustajan tai muun yksittäisen toimintaohjeen saajan on ilmoitettava ristiriidasta välittömästi kirjallisesti kaupunginjohtajalle.

Tytäryhteisöjen johto toimii Kotka-konsernin emoyhteisön eli Kotkan kaupungin luottamuksen varassa. Konserniohje täydentää tytäryhteisölle sen perustamisvaiheessa ja yhtiöjärjestyksessä asetettuja kaupungin toimintaan liittyviä tavoitteita, joten niistä poikkeamiseen tai noudattamatta jättämiseen tulee tytäryhteisön johdon esittää perusteltu syy. Konserniohje ei muuta tytäryhteisön hallituksen ja toimitusjohtajan oikeudellista asemaa tai vastuuta. Konserniohjeen noudattamatta jättäminen voi kuitenkin johtaa vahingonkorvausvastuuseen, mikäli sen noudattamatta jättämisen seurauksena tytäryhteisölle tai kaupunkikonsernille aiheutuu merkittävää haittaa tai vahinkoa.

5. Määritelmät

Kotkan kaupungin konserniohjeessa tarkoitetaan:

1. **konserniohjeella** näitä ohjeita;
2. **toimintaohjeella** yksittäistä konsernijohton kaupunkia eri yhteisöjen ja laitosten tai säätiöiden hallintoelimissä edustaville henkilöille annettua ohjetta;
3. **kaupunkikonsernilla** Kotkan kaupungin ja sen tytäryhtiöiden muodostamaa omistus- ja hallintorakennetta;
4. **tytäryhteisöllä** Kotkan kaupungin kokonaan omistamaa yhtiötä ja yhtiötä, jossa Kotkan kaupungilla on määräysvalta (KirjanpitoL 1:5) sekä muuta yhteisöä tai säätiötä, jossa kaupungilla on määräysvalta;

5. **osakkuusyhteisöllä** omistusyhteisyrittystä, jossa kaupungilla on 20 - 50 %:n omistusosuus ja enintään puolet osakkeiden ja osuuksien tuottamasta äänimäärästä (KirjanpitoL 1:7 ja 1:8);
6. **konserniyhteisöllä** tytäryhteisöä, osakkuusyhteisöä ja kuntayhtymää;
7. **valvontavastuuhenkilöllä** kaupunginjohtajaa, kansliapäällikköä tai muuta viranhaltijaa, joiden kesken yhteisöjen valvontavastuu on jaettu. Valvontavastuuhenkilö valvoo kaupunkikonserniin kuuluvan yhteisön toimintaa ja taloutta, vastaanottaa yhtiön tiedonannot omistajalle sekä raportoi yhteisön toiminnasta muulle konsernijohtolle.
8. **konsernijohto** käsittää hallintosäännön mukaisesti kaupunginhallituksen, omistajaohjausjaoston, kaupunginjohtajan ja kansliapäällikön.

6. Kaupungin toimielinten ja viranhaltijoiden toimivallanjako omistajaohjauksessa

Kaupungin eri toimielinten ja viranhaltijoiden toimivallanjako omistajaohjauksessa on määritelty kulloinkin voimassa olevassa hallintosäännössä ja sen nojalla annetuissa määräyksissä ja päätöksissä.

Kaupunginvaltuusto hyväksyy omistajapoliittiset linjaukset osana kaupunkistrategiaa. Sen lisäksi kaupunginvaltuusto asettaa kaupunkikonsernille taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet talousarvion ja taloussuunnitelman yhteydessä. Kaupunginvaltuusto määrittelee konsernin rakenteeseen tai riskeihin merkittävästi vaikuttavat asiat mm. päättämällä merkittävistä osakassopimuksista, strategisesti tärkeistä tai arvoltaan merkittävistä osakekaupoista sekä koko konsernin kannalta merkittävistä ja periaatteellisista asioista. Kaupunginvaltuusto saa vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä raportit tytäryhteisöjen talouden ja strategian toteutumisesta.

Kaupunginvaltuuston talousarviossa asettamat tytäryhteisökohtaiset tavoitteet sekä tytäryhteisökohtaiset omistajapoliittiset linjaukset ohjaavat kaupungin edustajia tytäryhteisöjen hallituksissa ja yhtiökokouksissa.

Kaupunginhallitus johtaa ja ohjaa kaupunkikonsernia ja vastaa omistajaohjauksen toteuttamisesta ja organisoii konsernijohtamisen ja konsernivalvonnan. Kaupunginhallitus vastaa kaupunkistrategian toteutumisesta päätöksenteossa. Kaupunginhallitus vastaa kaupungin toiminnan yhteensovittamisesta, kaupungin henkilöstöpolitiikasta sekä konsernin sisäisen valvonnan järjestämisestä ja riskienhallinnasta.

Kaupunginhallituksen omistajaohjausjaoston tehtävänä on valvoa, että kaupungin tytäryhteisöt toimivat kaupunginvaltuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden sekä omistajapoliittisten linjausten mukaisesti. Jaosto valvoo, että tytäryhteisöjen toimintapolitiikat ovat kaupungin päämäärien mukaiset ja että tytäryhteisöjen toiminnassa huomioidaan kaupunkikonsernin kokonaisuus.

Omistajaohjausjaosto valmistelee konserniyhteisöjen hallintoelinten jäsenten nimeämisen ja toimii yhtiöiden nimitysvaliokuntana. Tarvittaessa omistajaohjausjaosto voi nimetä erillisen nimitystoimikunnan, mikäli yhteisön omistuspohja tai muu syy tätä edellyttää. Omistajaohjausjaosto ohjaa tytäryhteisöjen toimintaa ja valvoo osakkuusyhteisöjä. Jaosto ohjeistaa kaupungin edustajat yhtiö- tai muihin kokouksiin sekä yhteisöjen hallintoelimiin.

Kaupunginhallituksen ja omistajaohjausjaoston on työskentelyssään kiinnitettävä erityistä huomiota omistajaohjauksen ja konsernivalvonnan objektiivisuuteen ja tasapuolisuuteen sekä hyvän hallintotavan ja esteellisyysäännösten noudattamiseen (Kuntalaki 48 §, Hallintolaki 6 §). Tytäryhteisöjen ja säätiöiden johtoon tai hallitukseen kuuluvat henkilöt eivät voi kuulua Kotkan kaupungin konsernijohtoon eivätkä konsernin valvonnasta vastaaviin toimielimiin (tarkastuslautakunta).

Kaupunginjohtaja käyttää kaupunginhallituksen puhevaltaa ja johtaa kaupunkikonsernia kaupunginhallituksen alaisena viranhaltijana. Kaupunginjohtaja toimii konsernijohtajana. Hän seuraa konsernirakenteen toimivuutta ja tekee ehdotuksia konsernirakenteen ja omistajaohjauksen kehittämiseksi.

Kansliapäällikkö toimii konserniasiamiehenä. Hänen tehtävänä on avustaa kaupunginjohtajaa Kotka-konsernin omistajaohjauksessa ja vastata omistajaohjauksen koordinoinnista.

Valvontavastuuhenkilöiden tehtävänä on konserniyhteisöjen valvonta, perehtyminen vastuuyhteisöjensä asioihin sekä yhdyshenkilönä toimiminen yhteisön ja kaupungin välillä. Valvontavastuuhenkilöinä toimivat kaupunginjohtaja, kansliapäällikkö tai muu kaupunginjohtajan nimeämä kaupungin viranhaltija. Valvontavastuuhenkilöiden työnjaon vahvistaa kaupunginjohtaja.

Tarkastuslautakunta arvioi kaupungin talousarviossa asetettujen konserniyhteisöjen tavoitteiden toteutumista. Tarkastuslautakunnalla on oikeus saada tarvitsemiaan selvityksiä tytäryhteisöjen toiminnasta ja taloudesta sekä käydä tutustumassa tytäryhteisön toimintaan voidakseen arvioida valtuuston asettamien taloudellisten tavoitteiden saavuttamista sekä sitä, onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tarkastuslautakunta huolehtii kaupungin ja sen tytäryhteisöjen ulkoisen tarkastuksen kilpailuttamisen valmistelusta.

Tarkastuslautakunnan on huolehdittava riippumattomuudestaan suhteessa arvioimiinsa yhteisöihin.

Konsernijohto ja talousjohtaja voivat antaa koko konsernia koskevia ohjeita. Ohjeet voivat koskea mm.

- pääomien käyttöä ja toiminnan rahoitusta
- riskienhallintaa
- omistajapoliittisia tavoitteita
- konserniraportointia
- julkisia hankintoja
- henkilöstöpolitiikkaa
- tietoturvallisuutta
- varautumista ja valmiussuunnittelua
- muita seikkoja, joilla edistetään konsernin kokonaisuutta

7. Omistajapoliittiset linjaukset

Kaupunginvaltuusto vahvistaa kaupunkistrategiaan perustuen kaupungin omistajapoliittiset linjaukset, joiden tarkoituksena on tukea kaupunkistrategian toteutusta, tehostaa pääomien käyttöä, tuoda päätöksentekoon systemaattisuutta ja pitkäjänteisyyttä ja toimia kuntakonsernin johtamisen välineenä. Omistajapoliittisissa linjauksissa määritellään kaupungin tahtotila eri omaisuuserien omistamisessa, hankinnoissa ja käytössä.

Omistajapoliittisissa linjauksissa kaupungin tytäryhteisöt on jaoteltu energia- ja logistiikkaliiketoimintaan, kiinteistö- ja rakennusliiketoimintaan, koulutus-, kulttuuri- ja matkailuliiketoimintaan, elinkeinopalveluliiketoimintaan sekä sisäisiä palveluja tuottaviin yhtiöihin. Kaikissa muissa liiketoimintaryhmissä kuin sisäisiä palveluja tuottavissa yhtiöissä voi olla markkinaehtoisesti toimivia yhtiöitä ja ei-markkinaehtoista taloudellista toimintaa. Liiketoimintaryhmille on asetettu omat pitkäjänteiset tavoitteet; samoin on asetettu yhtiökohtaiset tavoitteet kaikille tytäryhtiöille.

Keskeisenä omistajapoliittisena periaatteena on, että kaupungin omistajuus ei saa aiheuttaa markkinaehtoisesti toimiville tytäryhteisöille kilpailuetua eikä -haittaa.

Omistajapoliittiset linjaukset tarkistetaan kerran valtuustokaudessa.

8. Kuntayhtymien omistajaohjaus

Tärkein kuntayhtymien omistajaohjauksen väline on kuntayhtymän perussopimus. Perussopimuksessa sovitaan mm. kuntayhtymän hallintomuodosta, äänivallan käytön perusteista, määräenemmistöä vaativista päätöksistä, maksujen perusteista sekä kunnan ja kuntayhtymän välisestä neuvottelumenettelystä.

Kaupungin edustajat yhtymävaltuustoihin valitaan perussopimuksessa sovitulla tavalla. Jos kuntayhtymän päätösvaltaa käyttää yhtymäkokous, valitsee kaupunginhallitus tai sen omistajaohjausjaosto yhtymäkokousedustajan kuhunkin yhtymäkokoukseen erikseen.

Kaupunginhallitus tai sen omistajaohjausjaosto antaa yhtymäkokousedustajalle tarvittaessa ohjeet kaupungin kannan ottamiseksi käsiteltäviin asioihin.

Kaupungin asianomaisten vastualueiden ja muiden hallintoyksiköiden tulee seurata alansa kuntayhtymien toimintaa ja huolehtia tarvittaessa yhteydenpidosta kuntayhtymien hallinnossa oleviin.

9. Tytäryhteisöjen omistajaohjaus

9.1 Tytäryhteisön hallintoelimet

Osakkeenomistajat käyttävät päätösvaltaansa yhtiökokouksessa, jossa Kotkan kaupunkia edustaa yhtiökokousedustaja. Yhtiökokousedustajalla tulee olla riittävä osaaminen ja kokemus tehtävään. Kaupunginhallitus tai omistajaohjausjaosto voi ohjeistaa yhtiökokousedustajaa kokouksessa käsiteltävistä asioista.

Ehdokkaat tytäryhteisön hallituksen jäseniksi nimeää kaupunginhallitus tai omistajaohjausjaosto. Tytäryhteisön hallitusten jäseniä valittaessa on noudatettava Hyvä hallinto- ja johtamistapa Kotkan kaupungin tytäryhtiöissä - suosituksen, lainsäädännön sekä asianomaisen yhteisön yhtiöjärjestyksen tai osakkaiden välisen osakassopimuksen hallituksen jäsenen kelpoisuudelle asettamia vaatimuksia. Hallituksen jäseniä nimettäessä on noudatettava tasa-arvolain säännöksiä.

Kaupungin tytäryhteisön hallituksen kokoonpanossa on aina otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus. Erityisesti on kiinnitettävä huomiota siihen, että yhtiön hallituksen jäseneksi nimitettävällä täytyy olla riittävästi aikaa tehtävän hoitamiseen, koska hallituksen jäsenen työpanosta edellytetään tarvittaessa myös kokousten ulkopuolella. Tytäryhteisöjen hallituksilla tulee olla kyky tukea ja ohjata toimitusjohtajaa yhteisölle asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Hallitusten nimittämisessä tulee pyrkiä edistämään hallituksen monimuotoisuutta sekä hallituksen kykyä toimia vastuullisesti.

Tytäryhteisöjen hallitukseen tulee nimetä ulkopuolisia asiantuntijajäseniä silloin, kun se on tarkoituksenmukaista yhtiön päätöksenteon ja menestymisen kannalta.

Tytäryhteisön hallituksen puheenjohtajalta edellytetään kykyä hallitustyöskentelyn organisointiin, kehittämiseen ja arviointiin sekä kykyä johtaa yhteisöä hyväksytyyn strategiaan ja yhteisölle asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

Hallituksen keskeinen tehtävä on valvoa yhtiön toimivan johdon toimintaa. Tämän vuoksi enemmistön hallituksen jäseniksi nimitettävistä tulee olla aidosti riippumattomia yhtiöstä. Tuolloin hallituksen jäsenellä ei voi olla työ- tai liikesuhteita yhteisöön suoraan eikä välillisesti. Hallituksen jäsen on velvollinen antamaan yhtiölle tarpeelliset tiedot riippumattomuuden arvioimiseksi.

Nimityksiä valmisteltaessa on varmistettava myös hallitusten monipuolinen osaaminen ja kokemus sekä kyky vastuulliseen toimintaan ottaen huomioon yhtiön toiminnan laatu ja laajuus sekä kehitysvaihe. Hallituksen riittävä uusiutuminen antaa mahdollisuuden yhtiön strategiselle uudistumiselle strategian ja toimintaympäristön muutosten edellyttämällä tavalla.

Hallituksen jäsenen on sitouduttava ylläpitämään hallitusjäsenyydeltä edellytettävää asiantuntemusta sekä kehitettävä siihen liittyvää tiedollista ja taidollista osaamistaan hallitusjäsenyyden aikana.

Soveltuvien osin yllä mainittuja määräyksiä noudatetaan valittaessa jäseniä tytäryhteisön hallintoneuvostoon.

Konsernijohto antaa tarvittaessa toimiohjeita konserniyhteisöjen hallintoelimissä kaupunkia edustaville henkilöille omistajan kannan ottamisesta käsiteltäviin asioihin. Kotkan kaupungin nimeämien edustajien on toimittava kaupunginvaltuuston asettamien tavoitteiden mukaisesti konserniyhteisöjen hallintoelimissä. Toimiohjeet annetaan pöytäkirjanotteella tai muulla tavoin kirjallisesti tai suullisesti. Suullisesti annetut toimiohjeet on dokumentoitava.

Tytäryhteisön hallituksen jäsenen tulee nauttia sen toimielimen luottamusta, joka hänet on tehtävään valinnut. Mikäli hallituksen jäsen ei nauti luottamusta, hänet on erotettava tehtävästään. Osakeyhtiölain 6 luvun 13 §:n mukaan hallituksen jäsenen voi ennen toimikauden päättymistä erottaa tehtävästään se, joka on hänet valinnut. Käytännössä erottamisen suorittaa yhtiökokous. Myös osakkeenomistajien kokous voi suorittaa erottamisen. Erottaminen tulee voimaan heti.

Hallitus arvioi vuosittain toimintaansa ja työskentelytapojaan. Arviointi toimitetaan tiedoksi konserniasiamiehelle. Yhteisö ilmoittaa lisäksi toimintakertomuksessaan tilikauden aikana pidettyjen hallituksen kokousten lukumäärän ja kunkin hallituksen jäsenen osallistumisen kokouksiin.

9.2 Tytäryhteisön hallituksen tai hallintoneuvoston jäsenille maksettavat palkkiot ja korvaukset

Omistajaohjausjaosto määrittelee tytäryhteisöjen hallitusten ja hallintoneuvostojen jäsenille maksettavien palkkioiden tason ja ohjeistaa yhtiökokousedustajan asiasta.

Hallituksen jäsenille maksettavia palkkioita määriteltäessä voidaan ottaa huomioon hallituksen jäseneltä edellytettävä erityisasiantuntemus. Kokouspalkkioiden lisäksi voidaan maksaa vuosipalkkiota ja matkakustannusten korvausta. Ansionmenetykskorvauksia voidaan maksaa noudattamalla soveltuvin osin Kotkan kaupungin luottamushenkilöiden palkkiosääntöä. Hallintoneuvoston jäsenten palkkioiden kohdalla toimitaan vastaavin tavoin.

9.3 Yhtiökokouskäytäntö

Yhtiökokouksesta on säädetty osakeyhtiölain 5 luvun 3 §:ssä. Yhtiökokous on osakeyhtiön ylin päätöksentekoeelin. Yhtiökokous valitsee hallituksen puheenjohtajan. Tilikauden aikana osakeyhtiön on järjestettävä yksi varsinainen yhtiökokous yhtiöjärjestyksen tai lainsäädännön määräämänä aikana. Tarvittaessa yhtiö järjestää ylimääräisiä yhtiökokouksia.

Yhtiökokouksen ajankohdasta on sovittava konserniasiamiehen kanssa. Yhtiökokouskutsu asiakirjoineen on toimitettava konserniasiamiehelle ja kaupungin kirjaamoon niin hyvissä ajoin, että yhtiökokousasia ehditään käsitellä kaupungin päätöksentekoeelimissä. Valmistellessaan yhtiökokousta tytäryhteisön on selvitettävä asian käsittelyaikataulu kaupungin organisaatiossa. Tarvittaessa kaupunki voi edellyttää kokouksen ajankohdan siirtämistä.

Yhtiön hallituksen puheenjohtajan ja toimitusjohtajan on oltava läsnä yhtiökokouksessa, ellei heidän poissaoloonsa ole perusteltua syytä.

9.4 Velvollisuus hankkia kaupungin ennakkokäsitys asiassa

Tytäryhteisön on jo valmisteluvaiheessa hankittava kaupungin ennakkokäsitys merkittävän asian päätöksentekoa varten. Merkittävänä asiana pidetään asiaa, jolla on oleellinen vaikutus tytäryhteisön, Kotkan kaupungin tai Kotka-konsernin toimintaan tai taloudelliseen asemaan tai vastuuseen tai jolla saattaa olla erityistä periaatteellista merkitystä.

Velvollisuus ennakkokäsityksen hankkimiseen on tytäryhteisön hallituksella, hallituksen puheenjohtajalla ja toimitusjohtajalla. Tytäryhteisön hallituksen puheenjohtajan velvollisuutena on valvoa, että omistajan ennakkokäsitys on hankittu ja että se kirjataan pöytäkirjaan siinä hallituksen kokouksessa, jossa em. asiasta tehdään päätös.

Ennakkokäsityspyyntö toimitetaan konserniasiamiehelle ja kaupunginjohtajalle. Kaupunginjohtaja ratkaisee ennakkokäsityksen antavan tahon tapauskohtaisesti asian taloudellisen tai periaatteellisen merkityksen ja muiden vastaavien seikkojen perusteella. Ennakkokäsitys on aina vahvistettava kirjallisesti.

Kaupungin ennakkokäsityksen hankkiminen ei muuta tytäryhteisön johdon oikeudellista asemaa ja vastuuta eikä siirrä vastuuta konsernijohtolle.

Kotka-konsernin tytäryhteisön alakonserneineen on hankittava kaupungin ennakkokäsitys ennen päätöksentekoa ainakin seuraavista merkittävistä asioista tai toimenpiteistä:

- tytäryhteisön perustaminen;
- yhteisön toiminta-ajatuksen tai juridisen rakenteen olennainen muuttaminen;
- asioista, jotka merkittävästi vaikeuttavat tai estävät tytäryhteisöä saavuttamasta kaupunkistrategiassa ja talousarviossa tytäryhteisölle asetetut tavoitteet;
- yhteisön toiminnan muuttaminen siten, että yhteisö voi menettää hankintalainsäädäntöön tai oikeuskäytäntöön perustuvan sidosyksikköasemansa suhteessa kaupunkiin;
- yhtiöjärjestyksen tai sääntöjen muuttaminen;
- yhteisön pääomarakenteen merkittävä muuttaminen;
- yhteisön toimintaan nähden merkittävät investoinnit ja niiden rahoitus;

- yhteisön toimintaan nähden merkittävät kiinteistö-, osake-, ja yrityskaupat;
- konsernitaseeseen ja konsernin riskeihin merkittävästi vaikuttavat oikeustoimet;
- muuhun kuin yhteisön tavanomaiseen toimintaan kuuluvat tai epätavallisin ehdoin tehtävät sopimukset yhteisön ja sen muun osakkeenomistajan kuin kaupungin kanssa tai hallituksen jäsenten välillä, kyseisten sopimusten muuttaminen sekä sopimukseen perustuvista oikeuksista luopuminen;
- riskienhallinta- ja vakuutuspolitiikkaa tai henkilöstöpolitiikkaa koskevat laajakantoiset ja periaatteellisesti merkittävät ratkaisut;
- raha- ja pääomamarkkinoilla olevien johdannaisinstrumenttien käyttö;
- alakonsernin sisäinen lainananto- ja vakuusjärjestely;
- toimitusjohtajan rekrytoinnin tai irtisanomisen käynnistäminen ja toimitusjohtajan valinta;
- tytäryhteisön tai säätiön toimielimille maksettavien palkkioiden ja toimitusjohtajalle maksettavien palkka- ja muiden etujen määrät ja niissä tapahtuvat muutokset;
- toimitusjohtajasopimus ja sen liitteiden muuttaminen;
- yhteisön omaisuuden luovuttaminen konkurssiin tai selvitystilaan tai saneerausmenettelyyn hakeutuminen.

Mikäli ennakkokäsitysmenettelyn piiriin kuuluvasta asiasta päättäminen kuuluu yhtiökokoukselle, yhtiökokousedustajalle annettavaan pöytäkirjanotteeseen sisällytetään tarvittaessa kaupungin toimielimen kannanotto ennakkokäsitysmenettelyn alaiseen asiaan.

Lopullinen päätösvalta ja vastuu ennakkokäsitystä edellyttävässä asiassa on aina yhteisön omalla päätöksentekovelvollisuudella.

Mikäli kaupungin halutaan osakeyhtiön omistajana käyttävän päätösvaltaa normaalisti hallituksen toimivaltaan kuuluvissa, mutta sisällöltään merkittävissä ja laajakantoisissa asioissa tai kun hallitus katsoo, ettei se voi noudattaa kaupungilta saamaansa ennakkokäsitystä, voi hallitus siirtää tai kaupunki edellyttää yksittäisen asian päätettäväksi ylimääräisessä yhtiökokouksessa. Omistajan päätösvaltaa voidaan yksittäistapauksessa käyttää vaihtoehtoisesti osakkeenomistajan päätöksellä yhtiökokousta pitämättä.

Mikäli toimenpide on hyväksytty erillisellä kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen tai omistajaohjausjaoston tekemällä päätöksellä, ei erillistä ennakkokäsitystä tarvitse pyytää.

Kaupungin nimeämällä osakkuusyhteisön hallituksen tai vastaavan toimielimen jäsenellä on myös oikeus pyytää omistajaohjausjaoston tai muun konsernijohdon kannanotto yhteisöä koskevasta asiasta, mikäli katsoo sen tarpeelliseksi.

9.5 Tytäryhteisöjen tiedottamisvelvollisuus konsernijohdolle

Hallitus voi osakeyhtiölain lojaliteettiperiaatteen mukaan vaitiolovelvollisuuttaan rikkomatta antaa tietoja yhtiön koko osakekannan omistavalle/omistaville tahoille.

Tytäryhteisöillä on velvollisuus tiedottaa konsernijohtoa erikseen ennen merkittävän asian julkiseksi tuloa. Tiedottamisvelvollisuuden toteuttamisesta vastaavat tytäryhteisön hallituksen puheenjohtaja ja toimitusjohtaja.

Konsernijohtajalla ja hänen määräämällään valvontavastuuhenkilöllä on läsnäolo- ja puheoikeus tytäryhteisöjen hallituksen kokouksissa ja seminaareissa. Konsernijohtoon edustajaksi yhteisön hallituksen kokouksiin voidaan kutsua myös muu kaupungin viranhaltija, jolle annetaan hallituksen kokouksissa läsnäolo- ja puheoikeus. Menettelyllä pyritään varmistamaan tiedon välittyminen kaupungin ja tytäryhteisön välillä.

Hallitusten kokousten esityslistat ja pöytäkirjat liitteineen tulee olla hallituksen kokouksiin läsnäolo-oikeutettujen kaupungin viranhaltijoiden käytettävissä samanaikaisesti kuin ne ovat yhtiön hallituksen jäsenten käytettävissä.

Tytäryhteisöjen asioita kaupunkikonsernin sisällä käsittelevät luottamushenkilöt, viranhaltijat ja työntekijät ovat rikoslaissa ilmaistun rangaistusvastuun uhalla salassapitovelvollisia tietoonsa saamistaan yhteisöjä koskevista liike- tai ammattisalaisuuksista.

9.6 Tytäryhteisöissä noudatettava henkilöstöpolitiikka

Kaupungin tytäryhteisöt ovat vastuullisia työnantajia, jotka toteuttavat hyvää johtamista sekä huolehtivat työelämän laadusta ja henkilöstön työhyvinvoinnista. Kaupunkikonsernin ja tytäryhteisöjen johtamisessa huomioidaan kaupunkikonsernin kokonaisuus eikä konsernin sisällä ole epätervettä kilpailua henkilöstöstä. Henkilöstön rekrytoinnissa tytäryhteisöjen on huomioitava konsernin sisäiset henkilöstön siirtotarpeet.

Kaupunkikonsernin tytäryhteisöt kuuluvat hallitustensa päättämään työnantajajärjestykseen ja soveltavat järjestäytymisensä mukaista työehtosopimusta. Henkilöstön työsuhteiden ehdot määräytyvät työehtosopimuksen ja mahdollisten paikallisten sopimusten mukaan.

Kaupungin tytäryhteisöt ovat Kuntien eläkevakuutuksen jäseniä, ellei tästä poikkeamiseen ole yksittäisessä tytäryhteisössä erityinen syy.

Markkinaehtoisesti toimivissa tytäryhteisöissä voidaan noudattaa alan ja kilpailijoiden käytäntöä vastaavaa henkilöstöpolitiikkaa. Muissa kuin markkinaehtoisesti toimivissa tytäryhteisöissä noudatetaan kaupungin henkilöstöpolitiikkaa vastaavaa henkilöstöpolitiikkaa yhteisön järjestäytymisen mukaisen työehtosopimuksen rajoissa.

9.7 Tytäryhteisön strategia

Tytäryhteisön on laadittava toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden riittävä strategia ottaen samalla huomioon Kotkan kaupungin kaupunkistrategia sekä kulloinkin voimassa olevat valtuuston hyväksymät omistajapoliittiset linjaukset. Strategia tulee päivittää vastaamaan kaupunkistrategiaa ja/tai muuttuneita toimintaedellytyksiä tai toimintaympäristöä. Tytäryhteisön on toimitettava ajantasainen strategiansa konsernijohtolle.

9.8 Seuranta ja raportointi

Kaupungin tytäryhteisön ja kuntayhtymän on annettava kaupungille konsernitilinpäätöksen laatimista ja konsernin talouden ja investointien suunnittelua ja ohjausta varten tarvittavat tiedot talousjohtajan antaman ohjeistuksen mukaisesti. Tarvittaessa kullekin tytäryhteisölle voidaan vahvistaa kaupungin talousarviossa asetettujen tavoitteiden lisäksi erilliset toiminnan ja talouden tavoitteet, seurattavat tunnusluvut sekä muu seurattava raportointitieto.

Konsernijohto seuraa säännöllisesti tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuutta. Tytäryhteisön tulee antaa seurantaa varten kaupungille tarpeelliset tiedot tytäryhteisölle asetettujen tavoitteiden toteutumisesta, toiminnan ja talouden kehitymisestä sekä arvio niihin liittyvistä riskeistä kaupungin talousjohtajan ohjeistuksen mukaisesti. Tytäryhteisöllä tulee olla tätä varten riittävät talouden ja toiminnan seuranta- ja mittausjärjestelmät.

9.9 Tytäryhteisöjen tiedonhallinta, tietoturvaluisuus ja arkistot

Tytäryhteisön, joka hoitaa julkista hallintotehtävää tai toimii kaupungin viranomaisen lukuun kunnan vastuulla olevia palveluja tuottaessaan, on huolehdittava siitä, että sen tiedonhallinnassa noudatetaan tiedonhallintalakia.

Tytäryhteisön on huolehdittava siitä, että sen toiminnassa riittävällä tavalla huomioidaan tietosuojaa ja tietoturvaluisuutta koskevat säännökset ja määräykset. Tytäryhteisöt ovat velvolliset toiminnassaan soveltuvin osin toimimaan kaupungin tietosuojastrategian ja tietoturvaluisuusstrategian tavoitteiden mukaisesti sekä noudattamaan kaupungin tietosuoja- ja tietoturvaluuspolitiikkaa.

Tytäryhteisöjen on huolehdittava siitä, että niiden hallinnassa olevat pysyvästi säilytettävät asiakirjat ja tietoaineistot säilytetään asianmukaisesti siten, etteivät ne tuhoudu ja että ne sijoitetaan asianmukaisiin arkistoihin sen jälkeen, kun niitä ei enää toiminnassa tarvita. Julkista hallintotehtävää hoitavan tai kaupungin viranomaisen lukuun toimivan tytäryhteisön on noudatettava toiminnassaan tältä osin arkistolainsäädäntöä ja sen nojalla annettuja määräyksiä.

Arkistojen sijoittamisesta kaupungin keskusarkistoon on neuvoteltava kaupungin asianhallintapäällikön kanssa. Arkistot on ennen niiden sijoittamista järjestettävä asianhallintapäällikön antamien ohjeiden mukaisesti.

10. Konsernin sisäiset palvelut ja hankinnat

Konsernityhteisöillä on mahdollisuus käyttää kaupungin sisäisiä tukipalveluja silloin kun kaupungilla on resurssit palvelujen tuottamiseen ja sisäisten tukipalvelujen käyttö on yhteisön kannalta tarkoituksenmukaista. Kaupunki ei kuitenkaan ylläpidä tukipalveluja vain tytäryhteisöjen käyttöä varten. Sisäisten tukipalvelujen käytössä ja muissa kaupungin ja tytäryhteisön välisissä sopimussuhteissa huomioidaan kuntalain määräykset ja kilpailuneutraalisuutta ja valtiontukea koskevat säännökset.

Kaupunki perii tukipalveluiden tuottamisesta kuntalain säännösten nojalla markkinaperusteisen hinnan. Tukipalveluiden tuottamisesta tulee tehdä kirjalliset sopimukset konsernityhteisöjen ja kaupungin välillä.

Konserniin kuuluvien tytäryhteisöjen tulee ennen ulkopuolisten tukipalvelujen hankkimista selvittää, onko kaupungilla tai muilla konsernityhteisöillä tarjota tarvittavan laatutason omaavia vastaavia palveluja kilpailukykyiseen hintaan. Kaupunki ei osallistu tytäryhteisöjen järjestämiin tarjouskilpailuihin tarjoajana kilpailuneutraalisuussyistä. Konsernin tytäryhteisöjen tulee hyödyntää myös muita palveluja hankkiessaan konsernin sisällä oleva osaaminen, mikäli sen käyttäminen on konsernin kokonaisedun kannalta tarkoituksenmukaista.

Kaupungin tytäryhteisöjen, joiden toimintaan sovelletaan hankintalainsäädäntöä, on kilpailutettava hankintansa lain edellyttämällä tavalla. Tytäryhteisöt osallistuvat kaupungin kilpailutamiin koko Kotka-konsernia koskeviin yhteishankintoihin, ellei ole erityistä perustetta jättäytyä em. yhteiskilpailutuksen ulkopuolelle. Tytäryhteisöt noudattavat kaupungin hankintaperiaatteita sekä muita hankinnoista erikseen annettuja ohjeita

soveltuvin osin. Tytäryhteisöt ovat aktiivisesti yhteydessä kaupungin hankintapäällikköön tarkoituksenmukaisen hankintayhteistyön kehittämiseksi taloudellisten hyötyjen aikaansaamiseksi. Mahdollisuuksien mukaan pyritään hankkimaan yhteensopivia järjestelmiä ja laitekokonaisuuksia synergiaetujen saavuttamiseksi.

Kotkan kaupunki hoitaa konsernitilin avulla kaupungin omien varojen lisäksi siihen liitettyjen tytäryhteisöjen kassavarojen sijoittamisen. Tytäryhteisö voidaan hyväksyä konsernitilin käyttäjäksi talousyksikön antamien ohjeiden mukaisesti. Tytäryhteisön konsernitiliin voidaan tarvittaessa lisätä luottolimiitti, jolla voidaan rahoittaa esim. lyhytaikainen käyttöpääoman tarve.

11. Kaupunkikonsernin talouden ja investointien suunnittelu ja ohjaus

11.1. Talouden ja investointien suunnittelu ja ohjaus

Kotka-konsernin tytäryhteisöjen strategista suunnittelua ohjaa kaupunkistrategiasta johdettu kaupungin omistajapolitiikka (Omistajapolitiittiset linjaukset). Kaupungin talousarvion yhteydessä valtuusto hyväksyy tytäryhteisöille asetettavat niin ikään kaupunkistrategiasta ja omistajapolitiikasta johdetut toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet yhteisön toimiala huomioiden. Tavoitteet asetetaan neuvotellen ja tytäryhteisöä kuullen. Yhteistyöllä asetetuilla tavoitteilla pyritään varmistamaan, että tytäryhteisöjen toiminta on kuntakonsernin kokonaisedun mukaista.

Tytäryhteisöjen tulee laatia asetettujen tavoitteiden pohjalta vuosittain taloussuunnitelma sekä rahoitus- ja investointisuunnitelma talousjohtajan ohjeistuksen mukaisesti. Lisäksi tytäryhteisöllä on oltava taloussuunnittelukauden pituinen talous-, rahoitus- ja investointisuunnitelma, ellei se ole yhteisön toiminnan kannalta tarpeetonta. Taloussuunnittelukauden suunnitelmista on raportoitava konsernijohdolle.

Tytäryhteisöissä hallituksen ja yhteisön johdon tulee investointeja suunnitellessaan tehdä huolellisuusvelvoitteensa täyttämiseksi asianmukaiset investointilaskelmat ja -selvitykset, jotta investointien taloudellisesta ja toiminnallisesta kannattavuudesta voidaan riittävästi varmistua. Investoinnin perusteet ja selvitykset esitetään konsernijohdolle omistajan ennakkokäsitystä pyydettyä ennen kuin tytäryhteisö tekee investointipäätöksen. Investointeja koskevissa laskelmissa tulee ottaa huomioon vaikutukset yhteisön tulokseen ja kassavirtaan sekä suhteuttaa päätökseen sisältyvät riskit hyväksyttävään riskitasoon.

Kaupunkikonsernin taloushallintoa kehitetään aktiivisesti yhteistyössä tytäryhteisöjen kanssa. Kaupunkikonserniin kuuluvien yhteisöjen kirjanpidossa ja tilinpäätöksessä tulee noudattaa soveltuvaa yhteisöoikeudellista lainsäädäntöä, kirjanpitolain mukaisia kirjanpito- ja tilinpäätössäännöksiä, kuntalain mukaisia konsernisäännöksiä sekä hyvää kirjanpitoa. Kaupunki laatii kaupunkikonsernista konsernitilinpäätöksen kuntalain 114 §:n edellyttämällä tavalla ja kirjanpitolautakunnan kuntajaoston ohjeiden mukaisesti.

Kaupunkikonsernin tytäryhteisöjen tilikausi on kalenterivuosi. Poistojen laskennassa noudatetaan soveltuvin osin kaupunginvaltuuston hyväksymiä suunnitelmapoistojen perusteita.

Kaupungin talousarviossa ja -suunnitelmassa tytäryhteisöt esittävät koko kaupunkikonsernin kannalta olennaisia talousarviovuoden tulevia tapahtumia sekä vastuita ja velvoitteita. Tätä varten tytäryhteisöjen hallitusten tulee toimittaa kaupungille sen edellyttämät tiedot tytäryhteisöjen tulos-, rahoitus- ja investointisuunnitelmista sekä yhteisöjen toimintaan liittyvistä olennaisista riskeistä ja epävarmuustekijöistä. Konsernijohto voi edellyttää toimitettavaksi myös tietoja mm. tulevasta yhtiöjärjestelystä, merkittävistä muutoksista liiketoiminnassa ja toimialassa sekä merkittävistä sitoumuksista. Tytäryhteisön

on huomioitava konsernijohtoon tiedonsaantioikeus sitoutuessaan tytäryhteisön puolesta salassapitosopimuksiin kolmannen tahon kanssa.

11.2 Rahoitus

Kaupunginvaltuusto päättää Kotka-konsernin rahoituksen tavoitteista ja ohjauksesta. Kaupunkikonsernin rahoitusta suunnitellaan ja hoidetaan kokonaisvaltaisesti. Kaupunki vastaa konsernin rahoituspolitiikan valmistelusta ja täytäntöönpano-ohjeista. Tytäryhteisöt vastaavat oman taloutensa hoitamisesta ja konsernin rahoituspolitiikan tukemisesta noudattamalla kaupungin antamaa ohjeistusta.

Tytäryhteisöt liittyvät tarvittaessa konsernitilin käyttäjiksi. Kaupungin talousjohtaja antaa tarkempia ohjeita konsernitilin käyttäjäksi liittymisestä sekä konsernitilin käytöstä.

Kaupungin talousjohtaja vastaa konsernin ylimääräisen likviditeetin sijoittamisesta ja rahaliikenteen kehittämisestä.

Tytäryhteisön tulee välittömästi ilmoittaa tytäryhteisön valvontavastuuhenkilölle ja talousjohtajalle tilapäisestä tai pysyvästä maksukyvyttömyydestä tai sen uhasta.

Konsernin yhteisöjen sijoitustoiminnan on oltava taloudellisesti tuottavaa. Sijoituksilla pyritään vähintään sijoituksen reaaliarvon säilymiseen ja sijoitustoiminnan hoitamisesta aiheutuvien kustannusten kattamiseen.

Kaupungin talousjohtaja vastaa konsernin rahoituskustannusten hallinnasta. Menestyksellisen rahoituksenhallinnan toteuttamiseksi tytäryhteisön tulee ennen rahoituksen hakemista ilmoittaa kaupunginjohtajalle ja talousjohtajalle rahoitustarpeesta, jotta asiaa voidaan arvioida koko kaupunkikonsernin kannalta. Kaupungin ja sen tytäryhteisöjen tarvitsemaa rahoitusta voidaan kilpailuttaa yhdessä, mikäli siitä sovitaan erikseen.

11.3 Takaukset, lainat ja vakuudet

Kuntalain säännösten perusteella kaupunki voi tietyin edellytyksin myöntää kaupungin tytäryhtiöille lainarahoitusta tai takauksen. Tällöin kaupunki huomioi kulloinkin voimassa olevat EU:n valtioneuvoston päätökset ja takausten myöntämistä koskevat määräykset sekä kilpailulain 4 a luvun kilpailuneutraalisuutta koskevan sääntelyn.

Pääsääntöisesti kaupunki voi myöntää takauksen vain Kotka-konsernin tytäryhteisölle. Takauksen kohteena oleva laina on kilpailutettava. Kaupunki vaatii kuntalain säännösten mukaisesti vastavakuuden myöntämälleen lainalle tai takaukselle. Markkinoilla toimivalle tytäryhteisölle voidaan myöntää takaus ainoastaan 80 %:iin lainan kulloinkin olevasta määrästä. Valtiontukinäkökulmasta markkinoilla toimivuutta tulkitaan laajasti.

Takauksista peritään markkinaehtoinen hinta. Tytäryhteisön on hyvissä ajoin otettava yhteys kaupungin talousjohtajaan, kun yhteisöllä ilmenee tarve saada kaupungin takaus.

Kaupungin konserniyhteisöjen keskinäinen lainananto, omaisuuden panttaus ja takaukset eivät ole sallittuja. Poikkeuksen tästä muodostavat alakonsernin sisäiset lainananto- ja vakuusjärjestelyt omistajaohjausjaoston suostumuksella.

Kaupunkikonsernin sisäisissä urakkasopimuksissa tytäryhteisöltä edellytetään pääsääntöisesti vastaavaa vakuuden antoa kuin ulkoisilta tarjoajilta. Vastaavasti muissa vakuudenantona edellyttävissä tilanteissa myös tytäryhteisöltä vaaditaan vakuus.

11.4 Vakuuttaminen

Tytäryhteisöjen tulee varmistaa, että yhteisön vakuutusturva on riittävän laaja ja ettei olemassa olevassa vakuutusturvassa ole päällekkäisyyksiä. Yhteisöjen tulee myös huolehtia omien toimielintensä jäsenten hallinnon vastuuvakuutuksista.

12. Sisäinen valvonta, riskienhallinta, varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin sekä sisäinen tarkastus

12.1 Sisäinen valvonta

Tytäryhteisön hallituksen on huolehdittava siitä, että yhtiössä on toimiva johtamisjärjestelmä ja säännöllinen raportointi, joka on oikeassa suhteessa toiminnan laatuun ja laajuuteen. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on osaltaan varmistaa, että yhtiön toiminta on tehokasta ja tuloksellista, informaatio luotettavaa ja että säännöksiä ja toimintaperiaatteita noudatetaan.

Tytäryhteisöt ja säätiöt ovat velvolliset noudattamaan kaupunginvaltuuston hyväksymää Kotkan kaupungin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteet -ohjetta. Hallituksen tulee säännöllisesti arvioida yhtiön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tuloksellisuutta.

12.2. Riskienhallinta

Riskienhallinta on osa yhtiön valvontajärjestelmää. Hallituksen on huolehdittava siitä, että yhtiön toimintaan liittyvät riskit tunnistetaan, arvioidaan ja niitä seurataan ja että yhtiön omat riskienhallinnan periaatteet on määritelty. Hallituksen on hyväksyttävä yhteisön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeet.

Riskienhallintaa toteutetaan osana tytäryhtiöiden tavanomaisia johtamis-, suunnittelu- ja ohjaukseenkäytäntöjä. Tytäryhteisöt ylläpitävät ajantasaista riskiprofiilia toiminnastaan, jotta keskeiset riskit hallitaan ja mahdollisuudet hyödynnetään suunnitelmallisesti. Tytäryhteisöt tekevät organisaation keskeisimpiin tehtäviin ja tavoitteisiin perustuvan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintatavan kuvauksen. Kuvaus ja riskiprofiili käydään läpi konsernijohdon ja tytäryhteisön johdon välisissä keskusteluissa.

Kaupungin tytäryhteisön tulee raportoida vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintatavasta ja sen tuloksellisuudesta, yhteisön strategisia tavoitteita uhkaavista merkittävistä riskeistä ja myös strategisista mahdollisuuksista sekä riskien hallinnan menettelyistä ja tuloksellisuudesta.

Todennäköisesti realisoituvasta merkittävästä riskistä on viipymättä raportoitava konsernijohdolle.

Kaupungin riskienhallintajohtoryhmä voi antaa suosituksia konsernin riskienhallinnasta. Vakuutukset kilpailutetaan mahdollisuuksien mukaan yhdessä, jotta pystytään hyödyntämään volyyymi- ja muut yhdessä kilpailuttamisen edut.

12.3 Varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin

Kotka-konsernin tytäryhtiöiden tulee varautua mahdollisiin häiriötilanteisiin ja laatia lainsäädännön sekä kaupungin edellyttämät kirjalliset suunnitelmat toiminnan jatkuvuuden ja turvallisuuden varmistamiseksi sekä osallistua yhteistoiminnalliseen käytännön harjoitteluun. Kaupungin tytäryhteisöjen on sovittava jatkuvuutta varmistavista yhteisistä

käytännöistä kaupungin kanssa. Tarvittavien riskienhallintaa koskevien suunnitelmien laatimisvastuut on sisällytettävä myös tytäryhteisöjen mahdollisiin alihankinta- ja ostopalvelusopimuksiin.

Konsernijohdolla ja kaupungin riskienhallintapäälliköllä on oikeus saada tytäryhtiöiltä tarpeellisia tietoja kaupunkikonsernin tytäryhteisöjen riskienhallinnasta ja valmiussuunnittelusta. Tietoja voidaan käsitellä kaupungin valmiusjohtoryhmässä.

12.4 Sisäinen tarkastus

Tytäryhteisön hallituksen on huolehdittava siitä, että tytäryhteisön sisäinen valvonta on asianmukaisesti järjestetty ja oikeassa suhteessa liiketoiminnan laatuun ja laajuuteen.

Kaupungin sisäisellä tarkastuksella on oikeus tarkastaa tytäryhteisön hallintoa, taloutta ja toimintaa sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämiseen liittyviä prosesseja. Kaupungin sisäisellä tarkastuksella on oikeus saada tytäryhteisöltä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi- ja kehittämistoiminnan sekä muun tarkastustoiminnan edellyttämät tiedot ja asiakirjat. Kaupungin sisäinen tarkastus on oikeutettu saamaan tytäryhteisön toimintayksiköiltä tehtävänsä hoitamisen kannalta tarpeellista apua.

Kaupungin sisäisen tarkastuksen henkilöstö ei saa paljastaa sivulliselle haltuunsa mahdollisesti saamaansa salassa pidettävää tietoa.

Kaupunginjohtajalla on oikeus yksittäistapauksessa määrätä sisäisten selvitysten teettämisestä tytäryhteisössä, mikäli kaupungin omistajapoliittinen etu tätä vaatii. Näin toimittaessa on otettava huomioon osakeyhtiölain tai muun lainsäädännön salassapitoa ja osakkeenomistajien yhdenvertaista kohtelua koskevat vaatimukset.

13. Ulkoinen valvonta

13.1 Tytäryhteisön tilintarkastus

Kuntalain 122.2 §:n mukaan kaupungin tytäryhteisön tilintarkastajaksi on valittava kaupungin tilintarkastusyhteisö, jollei tästä poikkeamiseen ole perusteltua erityistä syytä. Kaikkiin kaupungin tytäryhtiöihin tulee valita tilintarkastaja, vaikka yhteisöä koskevat säännökset sallisivat myös toiminnantarkastajan valitsemisen. Asia on huomioitava yhtiöjärjestyksessä.

Tytäryhteisön tilintarkastajan valitsee yhtiökokous. Kaupungin tarkastuslautakunta kilpailuttaa tytäryhteisöjen tilintarkastuksen keskitetysti. Kaupunginhallitus tai omistajaohjausjaosto nimeää tilintarkastajaehdokkaat yhtiökokousten tai säätiöiden vuosikokousten päätöksentekoa varten.

13.2 Kaupunkikonsernin tilintarkastus

Kaupungin tilintarkastajan tehtävänä on tarkastaa, että konsernitilinpäätös on oikein laadittu. Kaupungin tilintarkastajalla on oikeus saada tytäryhteisöiltä tiedot ja nähtäväkseen asiakirjat, joita hän pitää tarpeellisena tarkastustehtävän hoitamiseksi. Tiedonsaantioikeus koskee myös salassa pidettäviä asiakirjoja. Tilintarkastajan salassapitovelvollisuudesta on säädetty tilintarkastuslaissa.

Tarkastuslautakunnalla on oikeus pyytää tytäryhteisön hallitukselta ja toimitusjohtajalta tietoja valtuuston asettamien tavoitteiden toteutumisen ja kaupunkikonsernin

tuloksellisuuden arviointia varten. Yksittäinen tarkastuslautakunnan jäsen ei voi tietoja pyytää. Tytäryhteisöllä on velvollisuus antaa pyydetyt tiedot.

Tarkastuslautakunta voi kutsua tytäryhteisön hallituksen puheenjohtajan tai toimitusjohtajan kuultavaksi tarkastuslautakunnan kokoukseen. Tarkastuslautakunnan jäsen ei saa paljastaa haltuunsa saamaansa salassa pidettävää tietoa sivulliselle.

14. Kaupungin luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaaminen

Kaupungin luottamushenkilöllä on kuntalaissa säädetyllä tavalla oikeus saada tietoja kaupungin viranomaisilta.

Kaupungin luottamushenkilöillä ei ole oikeutta suoraan lain nojalla vaatia kaupungin tytäryhteisöltä tietoja niiden toiminnasta. Sen sijaan luottamushenkilöllä on oikeus saada kaupungin hallussa olevia tytäryhteisöjen toimintaa koskevia tietoja, joita he toimessaan pitävät tarpeellisina ja jotka viranomaisten julkisuudesta annetun lain mukaan eivät vielä ole julkisia, ellei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Luottamushenkilöllä on toimielimen jäsenenä oikeus niihin kaupungin hallussa oleviin salassa pidettäviin tietoihin, jotka kuuluvat hänen varsinaisten tehtäviensä hoitamiseen ja joita tarvitaan päätöksenteon perusteena toimielimen käsiteltävänä olevassa asiassa.

Luottamushenkilön on tehtävä tieto- tai asiakirjapyyntö kirjallisesti kaupungin kansliapäällikölle. Pyyntö on toimitettava kaupungin kirjaamoon.

Luottamushenkilö ei saa luovuttaa tietojensaantioikeuden nojalla saamiaan tietoja eteenpäin, koska tiedot on tarkoitettu vain hänelle henkilökohtaisesti luottamustehtävän hoitamista varten. Asiakirjoihin tulee merkitä, mikäli ne ovat salassa pidettäviä. Luottamushenkilöllä on saamistaan salassa pidettävistä tiedoista rikosoikeudellinen ja vahingonkorvausvastuu.

15. Tytäryhteisön toiminnan vastuullisuus ja eettiset ohjeet

Tytäryhteisö huomioi toiminnassaan vastuullisuuden niin hallituksen työskentelyssä kuin yhteisön operatiivisessa toiminnassa. Vastuullinen toiminta näkyy yhteisön hallituksen ja henkilöstön toiminnassa, yhteisön strategiassa ja compliance-toiminnassa sekä sisältää sosiaalisen vastuun, ympäristöllisen vastuun sekä yhteiskuntaan liittyvän vastuun. Vastuullisuus ulottuu yhteisön toimintakulttuuriin sekä sidosryhmäsuhteisiin ja näkyy tytäryhteisön päivittäisessä toiminnassa.

Yhteisön tulee määritellä omalle toiminnalleen vastuullisuuden kannalta keskeiset asiat ja päättää omista toiminnoistaan suhteessa niihin. Yhteisön tulee viestinnässään ja raportoinnissaan kertoa vastuullisuusteoistaan.

Tytäryhteisöllä on oltava toiminnan laatuun ja laajuuteen nähden riittävä eettinen ohjeistus. Eettisen ohjeistuksen tulee pitää sisällään eettiset periaatteet sekä keinot ja kanavat väärinkäytöksiin puuttumiseksi. Tytäryhteisöllä tulee olla käytössä väärinkäytösten ilmoitusmenettely, mikäli lainsäädäntö sitä edellyttää.

Tytäryhteisön hallitus vastaa siitä, että yhteisössä noudatetaan hyvää liiketapaa kestityksen ja vieraanvaraisuuden tarjoamisen ja vastaanottamisen suhteen. Kotka-konsernin yhteisöjen tulee noudattaa lahjonnanvastaisia periaatteita ja toimia tilaajavastuulain mukaisesti. Kotkan kaupungin tytäryhteisöt huomioivat toiminnassaan ja menettelytavoissaan harmaan talouden ja talousrikollisuuden torjumisen.

16. Kotka-konsernin tiedottaminen ja viestintä

Kuntalain 29 §:n mukaan kaupungin on tiedotettava toiminnastaan asukkaille, palvelujen käyttäjille, järjestöille ja muille yhteisöille. Kunnan toiminta käsittää kuntalain 6 §:n mukaan kunnan ja kuntasektorin toiminnan lisäksi kunnan osallistumisen kuntien yhteistoimintaan sekä kunnan muun omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvan toiminnan.

Yhteisön tai säätiön on annettava Kotka-konsernin tiedottamista varten kaupungille kaupungin antaman ohjeistuksen mukaiset tiedot. Ennen tietojen antamista yhteisön tai säätiön on arvioitava, voidaanko tiedot antaa aiheuttamatta yhteisölle haittaa.

Tytäryhteisön on myös oma-aloitteisesti tiedotettava toiminnastaan ja taloudestaan asiakkaille, kuntalaisille ja sidosryhmille toteuttaen hyvää ja vastuullista viestintää julkisuuslain hengessä. Tytäryhteisön on julkistettava yhtiön johtoa, taloutta ja yhteiskunnallista vaikuttavuutta kuvaavaa tietoa verkkosivuillaan. Tällaisia tietoja ovat esim. tiedot yhtiön hallituksesta, tilinpäätös tai vuosikertomus sekä toimintaa kuvaavat tiedot. Tytäryhteisöjä koskevasta tiedottamisen tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä vastaa yhteisön hallitus ja toimitusjohtaja. Kotkan kaupungin puolella siitä vastaa kaupunginhallitus ja kaupunginjohtaja.

Tytäryhteisön viestinnän kokonaisuudessaan on tuettava Kotka-konsernin asettamia tavoitteita. Viestinnässä ja tietojen antamisessa yhteisöjä koskevissa asioissa on huomioitava kaupungin yleiset viestintäperiaatteet ja julkisuus- ja salassapitosäännökset.

17. Kaupungin tytäryhteisöjen hyvä hallinto- ja johtamistapa

Kotkan kaupungin tytäryhteisöt noudattavat toiminnassaan konserniohjeen lisäksi Hyvä hallinto- ja johtamistapa Kotkan kaupunkikonsernissa -suositusta (Corporate Governance - ohje). Konserniyhteisöjen tulee hyväksyä yhtiössä noudatettavat hyvän hallinnon ja johtamistavan periaatteet siten, että ne varmistavat, että tytäryhteisössä toteutuvat terveet liikeperiaatteet, riittävä avoimuus, taloustietojen oikeellisuus, asianmukainen sisäinen valvonta ja riskienhallinta ja että kunnan omistuksia hoidetaan tarkoituksenmukaisesti, luotettavasti ja tehokkaasti kuntakonsernin kokonaisu- ja huomioiden.